

วิธีสอนทางเลือกของครูสังคมศึกษาในยุคสถานการณ์โควิด 19
AN ALTERNATIVE TEACHING METHOD FOR
SOCIAL STUDIES TEACHERS
IN THE ERA OF COVID-19 PANDEMIC

¹สริญญา มารศรี และ ²ประยูร แสงใส

¹Sarinya Marasri and ²Prayoon Saengsai

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

¹Sarinya_Marasri@hotmail.com

Received May 23, 2020; Revised July 12, 2020; Accepted August 25, 2020

บทคัดย่อ

มีโรคระบาดเกิดขึ้น ชื่อ ไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 ซึ่งเป็นสายพันธุ์ใหม่ที่ไม่เคยพบมาก่อน และได้มีการแพร่กระจายเชื้ออย่างรวดเร็ว ซึ่งปัจจุบันทางการแพทย์สามารถรักษาหายเป็นบางส่วนแต่ก็ยังพบผู้ติดเชื้ออยู่มาก ในช่วงเดือน เมษายน-พฤษภาคม พ.ศ. 2563 รัฐบาลไทยมีการสั่งให้ปิดประเทศและออกกฎบังคับใช้ให้ทุกคนอยู่บ้าน ตามราชกิจจานุเบกษา ข้อกำหนดประกาศ พรก.ฉุกเฉิน ฉบับที่ 5, 6 ห้ามการใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียนและสถาบันการศึกษาทุกประเภท เพื่อจัดการเรียนการสอน การสอบ การฝึกอบรมหรือการทำกิจกรรมใดๆ ที่มีผู้เข้าร่วมเป็นจำนวนมาก เว้นแต่เป็นการดำเนินการสื่อสารแบบทางไกลหรือด้วยวิธีอิเล็กทรอนิกส์ใช้งานระบบอินเทอร์เน็ตเข้ามาช่วย ครูสังคมศึกษาเองก็มีการปรับเทคนิคช่องทางการสอนใหม่ใช้วิธีสอนทางเลือกเพื่อให้เข้ากับยุคสถานการณ์โควิด 19 เพื่อให้ผู้เรียนยังได้รับความรู้แต่ต้องอยู่ภายใต้ข้อตกลงในการดูแลตนเองเพื่อตนเองและสังคมในแบบใหม่ ยอมรับในความเปลี่ยนแปลง ความแตกต่างจากเดิม สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติและสังคมโลกได้สืบไป

คำสำคัญ : วิธีสอนทางเลือก, ครูสังคมศึกษา, ยุคสถานการณ์โควิด 19

¹ อาจารย์, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์, ดร. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

Abstract

There has been a pandemic known as the new coronavirus 2019, a new pandemic that has never been found before. The pandemic has rapidly spread. Currently, the ailment can be medically treated and partially cured but a large number of infected people are still found. During April - May 2020, the Thai government ordered to lockdown the country and regulated the rules that required everyone to stay home. According to the Government Gazette, the regulations of the Emergency Decree No. 5 and 6, people were prohibited to use school buildings and all types of educational institutions to manage teaching and learning, examination, training or other activities with numbers of participants except through a long-distance communication or electronic means by using the internet. Social studies teachers, thus, adapted new teaching techniques by using alternative teaching methods in accordance with the era of Covid-19 pandemic in order that the learners could continue to gain knowledge. However, they needed to be under an agreement in: a new form of self-care for themselves and their society; acceptance of change i.e. different from the past; ability in applying knowledge for daily living; being a good citizen of the nation and the world society.

Keyword: Alternative Teaching Methods, Social Studies Teachers, the Era of COVID 19 Pandemic

บทนำ

อาชีพครูเป็นอาชีพที่ดีมีคุณค่าอาชีพหนึ่ง สังคมไทยได้ให้การยกย่องเคารพนับถือว่าเป็นปูชนียบุคคลมาทุกยุคทุกสมัย ทั้งนี้เพราะคนไทยตระหนักในความรู้ ความสามารถและจริยวัตรอันดีงามของครู ทุกคนต้องตระหนักในความเป็นครู ประพฤติปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับฐานะ บทบาทและหน้าที่ครูสมกับที่ได้ชื่อว่าเป็นครูได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะและบุคคล ในการสอนของครูสังคมศึกษาหรือเรียกอีกอย่างว่ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม เน้นการถ่ายทอดและสอนให้ผู้เรียนตระหนักและทราบถึงความรู้ความจริงที่ว่าสังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตลอดเวลา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ว่ามนุษย์ดำรงชีวิตอย่างไร ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคล และการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อม การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด นอกจากนี้ ยังช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจถึงการพัฒนา เปลี่ยนแปลง

ตามยุคสมัย กาลเวลา ตามเหตุปัจจัยต่างๆ ทำให้เกิดความเข้าใจในตนเอง และผู้อื่น มีความอดทน อดกลั้น ยอมรับในความแตกต่าง และมีคุณธรรม สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ และสังคมโลกได้ ซึ่งสอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 หมวด 1 ที่กล่าวว่า การจัดการศึกษาต้อง เป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2544:21-23)

ความยิ่งใหญ่ของคำว่า “ครู” ยากจะสรรหาคำอธิบายให้ครอบคลุมและครบได้ในทุกมิติ แต่ที่เข้าใจได้อย่างแน่ชัด คือ ทุกคนในโลกนี้ล้วนมีครู ไม่ว่าครูเหล่านี้จะอยู่ในสถานะใดๆ ก็ตาม ทั้งสถานะของพ่อแม่ซึ่งเป็นครูคนแรก สถานะของครูพระนักบวชผู้เป็นแบบของศีลธรรมที่ดีงาม สถานะของครูภูมิปัญญาและปราชญ์ของสังคมผู้สั่งสมภูมิรู้ ภูมิธรรม ถ่ายทอดสู่ศิษย์จากรุ่นสู่รุ่นอย่างกว้างขวางทุกยุคทุกสมัย หรือแม้แต่ครูสื่อและเทคโนโลยี ก้าวหน้าสู่สถานะที่เหล่าบรรดาศิษย์เลื่อมใสบรรดาความรู้ตามต้องการเช่นปัจจุบัน ครูผู้ที่สอนคนให้รู้จักคิด วิเคราะห์ และแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณ โจมตีทำลายสำคัญเมื่อโลกก้าวสู่ศตวรรษที่ 21 มีการแข่งขันเสรี เทคโนโลยีและการสื่อสารไปด้วยความรวดเร็วตลอดจนรวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียน มีสิ่งท้าทายใหม่ๆ เกิดขึ้นตลอดเวลา สาระวิชาหลักและทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ ภาษาอังกฤษ การอ่าน ภาษาของโลก ศิลปะ คณิตศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์การ ปกครองและความ เป็นพลเมืองที่ดี โรงเรียนต้องส่งเสริมความ เข้าใจเนื้อหาวิชาการให้อยู่ในระดับสูงด้วยการ สอดแทรกทักษะ เพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 เข้าในวิชาหลักทุกวิชา ได้แก่ ความรู้ เรื่องโลก ความรู้ด้านการเงิน เศรษฐกิจ ธุรกิจและการ เป็นผู้ประกอบการ ความรู้ด้านการ เป็นพลเมืองที่ดี ความรู้ด้าน สุขภาพ และความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมซึ่งสัมพันธ์กับสาระของ สังคมศึกษาทั้ง 5 สาระ ที่อิงมาตรฐานการเรียนรู้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552:1-5)

ครูจึงเป็นบุคคลสำคัญต้องเป็นผู้มีความรอบรู้ มีความเป็นมืออาชีพ มีความสามารถ และศักยภาพสูง และเมื่อหากได้เป็นผู้ถ่ายทอดการศึกษาการที่จะเป็นครูได้นั้นไม่ได้อยู่ที่จบ การศึกษาระดับสูงๆหรือการที่คนทั่วไปเรียกว่าเป็นครู ครูก็คือผู้ชี้แนะทางให้ศิษย์เดินตาม ชี้นะว่าจะอะไรถูกอะไรผิด ครูคือผู้ที่ยกระดับชีวิตของคนให้สูงขึ้นกลายเป็นคนที่ดีและเป็นคนที่ เสียสละตนเองเพื่อสังคม โดยไม่เห็นแก่ความเหนื่อยยากของตัวเอง ครูจะต้องมีความสำนึก อยู่เสมอว่า การเป็นครูนั้นมีใช้แต่มีความรู้ในหลักวิชาการก็สามารถเป็นครูที่ดีได้ แต่จะต้อง อาศัยแรงจูงใจในด้านอื่นๆมาประกอบอีกมากมาย เช่น ความศรัทธาในอาชีพครู ความรักใน การสอนความเต็มใจในการรับใช้บริการและความรักที่มีต่อเด็กๆในทุกวินาทีที่เรียกตนว่า “ครู”

ในสถานการณ์โลกปัจจุบันมีโรคระบาดเกิดขึ้นซึ่งเกิดจากเชื้อไวรัสที่มีการถ่ายทอดจากคนสู่คนและสัตว์ได้อย่างรวดเร็ว ชื่อ เชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 เป็นตระกูลของไวรัสที่ก่อให้เกิดอาการป่วยตั้งแต่โรคไข้หวัดธรรมดาไปจนถึงโรคที่มีความรุนแรงมาก เช่น โรคระบบทางเดินหายใจตะวันออกกลาง (MERS-CoV) และโรคระบบทางเดินหายใจเฉียบพลันรุนแรง (SARS-CoV) เป็นต้น ซึ่งเป็นสายพันธุ์ใหม่ที่ไม่เคยพบมาก่อนในมนุษย์ ก่อให้เกิดอาการป่วยระบบทางเดินหายใจในคน และสามารถแพร่เชื้อจากคนสู่คนได้ โดยเชื้อไวรัสนี้พบครั้งแรกในการระบาดในเมืองอู่ฮั่น มณฑลหูเป่ย์ สาธารณรัฐประชาชนจีน ในช่วงปลายปี 2019 และได้มีการแพร่กระจายเชื้อไปยังประเทศต่างๆอย่างรวดเร็วรวมถึงประเทศไทยและอีกหลายประเทศทั่วโลก ซึ่งปัจจุบันทางการแพทย์สามารถรักษาหายเป็นบางส่วนแต่ก็ยังมีผู้ติดเชื้ออยู่ จนถึงขณะนี้ทำให้ทุกคนทั้งส่วนของภาครัฐภาคเอกชนและประชาชนเอง เล็งเห็นถึงความสำคัญในเรื่องนี้มาก ในช่วงเดือน เมษายน - พฤษภาคม 2563 มีการสั่งให้ปิดประเทศและออกกฎบังคับใช้ให้ทุกคนอยู่บ้าน ราชกิจจานุเบกษาเผยแพร่ข้อกำหนด พรก. ฉุกเฉิน ฉบับที่ 5, 6 ห้ามการใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียน และสถาบันการศึกษาทุกประเภท เพื่อจัดการเรียนการสอน การสอบ การฝึกอบรม หรือการทำกิจกรรมใดๆ ที่มีผู้เข้าร่วมเป็นจำนวนมาก เว้นแต่เป็นการดำเนินการสื่อสารแบบทางไกล หรือด้วยวิธีอิเล็กทรอนิกส์

จึงเป็นที่มาของการปรับตัวของทุกคนซึ่งต้องมีการปรับเปลี่ยนการดำเนินชีวิตหลายสิ่งรวมไปถึงทางการศึกษาที่การสอนของครูก็ต้องมีการปรับเทคนิคช่องทางการสอนใหม่ เพื่อให้ผู้เรียนยังได้รับความรู้แต่ต้องอยู่ภายใต้ข้อตกลงในการดูแลตนเองเพื่อตนเองและสังคม ในแบบใหม่ จึงเรียนแนวการปฏิบัติแบบนี้ว่า “ยุค New Normal”

ศาสตร์การสอนของครูสังคมศึกษา

ในการสอนของครูสังคมศึกษาหรือเรียกอีกอย่างว่าผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม เน้นการถ่ายทอดและสอนให้ผู้เรียนตระหนักและทราบถึงความรู้ ความจริงที่ว่าสังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตลอดเวลา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม บทบาทของครูผู้ที่ต้องช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ว่ามนุษย์ดำรงชีวิตอย่างไร ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคลและการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อม การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด นอกจากนี้ ยังช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจถึงการพัฒนา เปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย กาลเวลา ตามเหตุปัจจัยต่างๆทำให้เกิดความเข้าใจในตนเอง และผู้อื่น มีความอดทน อดกลั้น ยอมรับในความแตกต่าง และมีคุณธรรม สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติและสังคมโลกได้ (ทิศนา ขัมมณี, 2553) และเมื่อหากได้เป็นผู้ถ่ายทอดการศึกษาการที่จะเป็นครูได้นั้นไม่ได้อยู่ที่จบ การศึกษาระดับสูงๆ หรือการที่คนทั่วไปเรียกว่าเป็นครู ครูก็คือผู้ชี้แนะทางให้ศิษย์เดินตาม

ชี้แนะว่าอะไรถูกอะไรผิด ครูคือผู้ที่ยกระดับชีวิตของคนให้สูงขึ้นกลายเป็นคนที่ดี และเป็นผู้ที่เสียสละตนเองเพื่อสังคม โดยไม่เห็นแก่ความเหนื่อยยากของตัวเอง ครูจะต้องมีเป็นครูจากจิตวิญญาณ การเรียนการสอนในกลุ่มวิชาสังคมศึกษาสามารถบูรณาการได้ทั้งในสวนของเนื้อหาจากศาสตร์ต่างๆ ประสบการณ์จากชีวิตจริง ทั้งที่ต่างเวลา ต่างพื้นที่ ต่างสังคม ต่างวัฒนธรรมที่สามารถเชื่อมโยงองค์ความรู้จากอดีต ปัจจุบัน และแนวโน้มของอนาคต ทั้งยังสามารถบูรณาการด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการใช้สื่อหรือนวัตกรรมการเรียนการสอนได้อย่างไรขีดจำกัดวิชาสังคมศึกษายังสามารถบูรณาการข้ามหลักสูตรได้เป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นภาษาไทย ภาษาต่างประเทศ ศิลปะศึกษา และอื่นๆ ที่จะช่วยสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตให้แก่วัยเรียนพัฒนาเจตคติและมีพฤติกรรมที่ดีต่อตนเองและสังคม ซึ่งหากครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษาเป็นผู้มีความใฝ่รู้ กระตือรือร้นสนใจและพัฒนาตนเองในด้านการสอนอยู่เสมอ ก็จะช่วยเพิ่มพูนบทบาทความสำคัญของครูสอนสังคมและช่วยต่อยอดไปถึงลักษณะเด่นของวิชาสังคมศึกษาในด้านของความเป็น ศาสตร์แห่งการบูรณาการอย่างแท้จริง (โชตรัศม์ จันทน์สุคนธ์, 2553) ในกระแสความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมในระดับวิกฤตในขณะนี้ มีผลให้ค่านิยมของคนในสังคมเปลี่ยนแปลงไปในทางวัตถุนิยมมากขึ้นและส่งผลให้เกิดความเสื่อมถอยทางด้านคุณธรรมจริยธรรมตามมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเสื่อมถอยทางจริยธรรมของเด็กและเยาวชนที่จะเป็นกำลังของชาติในอนาคตจึงนับว่าเป็นอันตรายอย่างยิ่ง ในโลกแห่งการแข่งขันกันด้วยปัญญา เพื่อความอยู่รอดในสังคมโลกนั้น จำเป็นต้องสร้างเด็กและเยาวชนให้มีความเข้มแข็งทั้งสติปัญญา ความสามารถและคุณธรรมจริยธรรม จึงจะสามารถอยู่รอดและเป็นพลังของแผ่นดินสืบไปได้ บุคคลที่เป็นกลไกสำคัญยิ่งในการสร้างเด็กและเยาวชนให้เป็นคนเก่งคนดีและมีคุณภาพ

การเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

การศึกษาถือเป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาประเทศ เพราะการศึกษาเป็นกระบวนการที่ช่วยพัฒนาให้บุคคลมีคุณภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึกที่ดีงาม มีความรู้ความสามารถ และทักษะที่เหมาะสมที่จะช่วยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนและของประเทศชาติ (สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย, 2542) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมว่าด้วยการอยู่ร่วมกันในสังคม ที่มีความเชื่อมสัมพันธ์กันและมีความแตกต่างกันอย่างหลากหลายเพื่อช่วยให้สามารถปรับตนเองกับบริบทสภาพแวดล้อมเป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ มีความรู้ ทักษะ คุณธรรมและค่านิยมที่เหมาะสม การศึกษาต้องทำให้เด็กไทยคิดเป็นโดยคิดได้ทั้งแบบคิดวิเคราะห์ คิดเชิงโครงสร้าง คิด รวบรวม และคิดเพื่อสังคม สามารถร่วมกันทำงานเป็นทีม การจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา หรือ สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จึงต้องใช้วิธีการเรียนรู้ที่จะช่วย

สร้างเสริมเติมเต็มประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้ใช้สติปัญญา ความรู้ความคิด ความสามารถ ทักษะ ค่านิยมและเจตคติที่ดี ตลอดจนต้องจัดให้เหมาะสมกับวัยและวุฒิภาวะของผู้เรียนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมจัดการเรียนรู้ของตนเอง พัฒนาและขยายความคิดของตนเองจากความรู้ที่ได้เรียน จึงเป็นงานที่สำคัญของครูสังคมศึกษาในการปลูกฝังและยกระดับคุณภาพที่ดีในผู้เรียน โดยการให้แนวทางที่หลากหลายในการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียน (วิภาพรรณ พินลา, 2561) เพราะฉะนั้นรูปแบบการเรียนการสอนจึงควรมีผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ฝึกฝน กระบวนการคิด กระบวนการประชาธิปไตย รวมทั้งฝึกฝน คุณธรรมและจริยธรรม กลุ่มวิชา สังคมศึกษาเป็นรายวิชาหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งด้วยเหตุผลที่ว่าเป็นกลุ่มวิชาที่มุ่งพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้การดำรงชีวิต อยู่ในสังคมและการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น ได้อย่างมีความสุข ตลอดจนสามารถนำเอาความรู้ความเข้าใจนั้นไปปรับใช้ให้เข้ากับสภาพสังคมที่แปรเปลี่ยนได้อย่างเหมาะสม สมดุล และยั่งยืน นอกจากนี้ยังมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้มีทักษะหลายๆ ด้าน ทั้งทักษะทางสังคม ทักษะทางการคิด ทักษะการตัดสินใจและทักษะการแก้ปัญหา อีกทั้งยังเป็นวิชาที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้ผู้เรียนเป็นพลเมืองดีของสังคม ตั้งแต่ระดับครอบครัว ไปจนถึงพลโลกดังนั้นการจัดการเรียนรู้ในวิชาสังคมศึกษา หรือที่ในปัจจุบันเรียกว่า สาระการเรียนรู้สังคมสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จึงต้องเป็นวิธีการเรียนรู้ที่จะช่วยสร้างเสริมเติมเต็มประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้ใช้สติปัญญา ความรู้ความคิด และความสามารถต่างๆอย่างเต็มที่ ตลอดจน ต้องจัดให้เหมาะสมกับวัยและวุฒิภาวะของผู้เรียนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมจัดการเรียนรู้ของตนเอง พัฒนาและขยายความคิดของตนเองจากความรู้ที่ได้เรียน โดยได้กำหนดสาระต่างๆไว้ 5 สาระการเรียนรู้ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา,กระทรวงศึกษาธิการ, 2551:2-7) ดังนี้

1. ศาสนา ศีลธรรมและจริยธรรม แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ การนำหลักธรรมคำสอนไปปฏิบัติในการพัฒนาตนเองและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข เป็นผู้กระทำความดี มีค่านิยมที่ดีงาม พัฒนาตนเองอยู่เสมอ รวมทั้งบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและส่วนรวม

2. หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิต ระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบันการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ลักษณะและความสำคัญ การเป็นพลเมืองดี ความแตกต่างและความหลากหลายทางวัฒนธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ปลูกฝังค่านิยมด้านประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สิทธิ หน้าที่ เสรีภาพการดำเนินชีวิตอย่างสันติสุขในสังคมไทยและสังคมโลก

3. เศรษฐศาสตร์ การผลิต การแจกจ่ายและการบริโภคสินค้าและบริการ การบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดอย่างมีประสิทธิภาพ การดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ และการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน

4. ประวัติศาสตร์ เวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ วิธีการทางประวัติศาสตร์ พัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตถึงปัจจุบันความสัมพันธ์และเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่างๆ ผลกระทบที่เกิดจากเหตุการณ์สำคัญในอดีตบุคคลสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ในอดีตความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย แหล่งอารยธรรมที่สำคัญของโลก

5. ภูมิศาสตร์ ลักษณะของโลกทางกายภาพ ลักษณะทางกายภาพ แหล่งทรัพยากร และภูมิอากาศของประเทศไทย และภูมิภาคต่างๆ ของโลก การใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ความสัมพันธ์กันของสิ่งต่างๆ ในระบบธรรมชาติ ความสัมพันธ์ของมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น การนำเสนอข้อมูลภูมิสารสนเทศ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับโรค Covid -19

1. หมวดความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019

ไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 คือ ไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 เป็นตระกูลของไวรัสที่ก่อให้เกิดอาการป่วยตั้งแต่โรคไข้หวัดธรรมดาไปจนถึงโรคที่มีความรุนแรงมาก เช่น โรคระบบทางเดินหายใจตะวันออกกลาง (MERS-CoV) และโรคระบบทางเดินหายใจเฉียบพลันรุนแรง (SARS-CoV) เป็นต้น ซึ่งเป็นสายพันธุ์ใหม่ที่ไม่เคยพบมาก่อนในมนุษย์ ก่อให้เกิดอาการป่วยระบบทางเดินหายใจในคน และสามารถแพร่เชื้อจากคนสู่คนได้ โดยเชื้อไวรัสชนิดนี้พบครั้งแรกในการระบาดในเมืองอู่ฮั่น มณฑลหูเป่ย์ สาธารณรัฐประชาชนจีน ในช่วงปลายปี 2019 ซึ่งไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 ไม่เหมือนไวรัสโรคทางเดินหายใจตะวันออกกลางและโรคซาร์สหรือ เนื่องจากตระกูลโคโรนาไวรัส เป็นสาเหตุการป่วยในคนและในสัตว์ เช่น อูฐ แมว คางคัก ซึ่งไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 ไม่เหมือนกับไวรัสโรคทางเดินหายใจตะวันออกกลาง (Middle East Respiratory Syndrome: MERS) หรือ ไวรัสโรคระบบทางเดินหายใจเฉียบพลันรุนแรง (Severe Acute Respiratory Syndrome: SARS) ii อาการของผู้ป่วยไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 อาการทั่วไป ได้แก่ อาการระบบทางเดินหายใจ มีไข้ ไอ หายใจถี่ หายใจลำบาก ในกรณีที่อาการรุนแรงมาก อาจทำให้เกิดภาวะแทรกซ้อน เช่น ปอดบวม ปอดอักเสบ ไตวาย หรืออาจเสียชีวิต การรักษาแบบประคับประคองเพื่อบรรเทาอาการป่วยต่างๆ โดยปัจจุบันยังไม่มีวัคซีนป้องกันโรค (กระทรวงสาธารณสุข, 2563)

2. ลักษณะของเชื้อไวรัส

ระยะเวลาการมีชีวิตอยู่ของเชื้อในสิ่งแวดล้อม เช่น บนสิ่งของ อาหาร : ยังไม่มีข้อมูลที่ชัดเจนว่าไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 อยู่บนพื้นผิวได้นานเพียงใด ขณะที่ข้อมูลเบื้องต้นแสดงให้เห็นว่าไวรัสอาจอยู่รอดได้ในไม่กี่ชั่วโมง โดยน้ำยาฆ่าเชื้อสามารถฆ่าเชื้อไวรัสไม่ทำให้สามารถแพร่เชื้อได้ ความรุนแรงของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 เมื่อเทียบกับไวรัสโคโรนาสายพันธุ์อื่นๆนั้น ผู้ที่ติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 มีอาการคล้ายไข้หวัด อาการทางเดินหายใจ เช่น มีไข้ ไอ มีน้ำมูกในผู้ป่วยบางรายอาจมีอาการรุนแรงทำให้เกิดภาวะแทรกซ้อน เช่น ปอดบวม ปอดอักเสบ ไตวายหรืออาจเสียชีวิต แม้ว่าอาการหลายอย่างจะคล้ายคลึง แต่เนื่องจากเกิดจากเชื้อไวรัสที่แตกต่างกัน จึงเป็นเรื่องยากที่จะสามารถระบุโรคตามอาการเพียงอย่างเดียว จึงต้องอาศัยการทดสอบทางห้องปฏิบัติการเพื่อยืนยันเชื้อ

3. การแพร่กระจายของเชื้อ

ไวรัสชนิดนี้มีความเป็นไปได้ที่มีสัตว์เป็นแหล่งรังโรค ส่วนใหญ่แพร่กระจายผ่านการสัมผัสกับผู้ติดเชื้อ ผ่านทางละอองเสมหะจากการไอ จาม น้ำมูก น้ำลาย ปัจจุบันยังไม่มีหลักฐานสนับสนุนการแพร่กระจายเชื้อผ่านทางพื้นผิวสัมผัสที่มีไวรัสแล้วมาสัมผัส ปาก จมูกและตา สามารถแพร่เชื้อผ่านทาง Fexo-oral route ได้ด้วย ขณะนี้ยังคงมีข้อจำกัดด้านองค์ความรู้เกี่ยวกับเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 และการแพร่กระจายเชื้อ ดังนั้นจึงใช้ข้อมูลวิชาการของเชื้อไวรัสโคโรนาที่มีพันธุกรรมใกล้เคียงกัน ซึ่งพบว่าไวรัสโคโรนามีความสามารถในการมีชีวิตอยู่บนผิวสัมผัสได้ไม่ดี จึงมีความเสี่ยงน้อยมากที่จะแพร่กระจายเชื้อไวรัสจากสินค้าหีบห่อหรือสิ่งของ ปัจจุบันยังไม่มีหลักฐานสนับสนุนการแพร่กระจายเชื้อผ่านทางสินค้านำเข้าจากประเทศจีน และยังไม่พบผู้ป่วยที่มีความสัมพันธ์กับการขนส่งสินค้าแต่อย่างใด ขณะนี้ยังไม่มีหลักฐานสนับสนุนกรณีการนำเข้าสัตว์หรือผลิตภัณฑ์จากสัตว์จากสาธารณรัฐประชาชนจีนที่อาจจะก่อให้เกิดความเสี่ยงในการแพร่กระจายเชื้อได้

4. การป้องกันตนเอง

ประชาชนทั่วไปควรป้องกันตนเองโดยการ หลีกเลี่ยงการสัมผัสใกล้ชิดผู้มีอาการป่วย รักษาระยะห่างอย่างน้อย 1 เมตร หลีกเลี่ยงการสัมผัสบริเวณตา จมูกและปาก โดยไม่ได้ล้างมือ ควรล้างมือบ่อยๆ ด้วยน้ำและสบู่ หรือน้ำยาแอลกอฮอล์ล้างมือ 70% หากมีไข้ ไอ หายใจลำบาก ให้ไปพบแพทย์ทันที และแจ้งประวัติการเดินทาง หากเมื่อท่านมีอาการป่วยท่านควรป้องกันการแพร่กระจายเชื้อสู่ผู้อื่น ควรพักอยู่ที่บ้าน ปิดปากและจมูกด้วยทิชชูทุกครั้งเมื่อไอหรือจาม และทิ้งลงถังขยะ ทำความสะอาดและทำลายเชื้อตามวัสดุสิ่งของ และผิวสัมผัสต่างๆ กรณีหากท่านเดินทางกลับจากสาธารณรัฐประชาชนจีน ภายใน 14 วัน และมีอาการไข้ ไอ น้ำมูก เหนื่อยหอบ โปรดไปพบแพทย์ทันที พร้อมแจ้งประวัติการเดินทาง และควรป้องกันการแพร่กระจายเชื้อสู่ผู้อื่น โดยงดเดินทางขณะป่วย ถ้าจำเป็นควรสวมหน้ากากอนามัย

ตลอดเวลา หลีกเลี้ยงคลุกคลีกับผู้อื่น ปิดปากและจุกด้วยทิชชูทุกครั้ง ไอหรือจามและทิ้งลงถังขยะ ควรล้างมือบ่อยๆ ด้วยน้ำและสบู่ หรือแอลกอฮอล์ล้างมือ 70% หากสงสัยว่ามีอาการป่วยจากไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 นั้น ผู้ป่วยสงสัยโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 จะมีอาการไข้ ร่วมกับ อาการทางเดินหายใจ เช่น ไอจาม มีน้ำมูก เหนื่อยหอบ และมีประวัติเดินทางไปยังประเทศจีน ภายใน 14 วันก่อนเริ่มมีอาการ หากมีอาการและประวัติเดินทางดังกล่าว ควรรีบไปพบแพทย์ พร้อมแจ้งประวัติการเดินทางเพื่อรับการตรวจวินิจฉัยและรักษาต่อไป

5. ชนิดของหน้ากากอนามัยที่สามารถป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาได้

5.1 บุคคลที่ไม่มีอาการระบบทางเดินหายใจ ไม่จำเป็นต้องสวมหน้ากากอนามัย (Surgical Mask เนื่องจากไม่มีหลักฐานแสดงถึงการป้องกันบุคคลที่ไม่ป่วย อย่างไรก็ตามอาจสวมใส่หน้ากากอนามัย ในประเทศที่มีความเสี่ยง หรือเมื่ออยู่ในที่ชุมชนที่มีคนจำนวนมาก เพื่อป้องกันตัวเอง

5.2 บุคคลที่มีอาการระบบทางเดินหายใจควรสวมหน้ากากอนามัย (Surgical Mask) และไปพบแพทย์ หากมีไข้ ไอ และหายใจลำบาก

6. การทำความสะอาดที่พัก

ควรมีการทำความสะอาดสถานที่ อุปกรณ์ เครื่องใช้ที่มีผู้สัมผัสจำนวนมาก เช่น ลูกบิดประตู ราวบันได โต๊ะอาหาร ผ้าห่ม ผ้าปูเตียง เครื่องครัว จาน ชาม ช้อน ช้อน แก้วน้ำ ด้วยน้ำยาทำความสะอาดหรือเช็ดด้วยแอลกอฮอล์ 70% อย่างน้อยวันละ 1-2 ครั้ง

วิธีการสอนทางเลือกของครูสังคัมศึกษาในช่วงสถานการณ์โควิด 19

ในสถานการณ์โควิด-19 ระบาด เราควรเปลี่ยนให้ทุกๆ ที่กลายเป็นโรงเรียน เพราะการเรียนรู้ยังต้องดำเนินอยู่แม้นักเรียนไม่สามารถไปโรงเรียนตามปกติในหลายประเทศที่ประกาศมาตรการปิดโรงเรียน รัฐบาลมักจะออกมาตรการด้านการเรียนรู้รองรับ ด้วยการเรียนทางไกลรูปแบบต่างๆ โดยพิจารณาจากเงื่อนไขความพร้อมด้านอุปกรณ์ ความพร้อมของพ่อแม่ และความพร้อมตามช่วงวัยของเด็กสำหรับประเทศไทย ความท้าทายในการเปลี่ยนครั้งนี้ไม่ใช่แค่การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าในสถานการณ์โควิด-19 เท่านั้น แต่ควรเป็นการ “เปลี่ยนวิกฤติให้เป็นโอกาส” ในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนให้ดีกว่าเดิม ดังนั้น มาตรการการเรียนรู้อของไทยจึงไม่ควรปรับแค่กระบวนการเรียนรู้ในห้องเรียน แต่ต้องปรับใหญ่ทั้งระบบการเรียนรู้ที่ต้องสอดคล้องกันและเชื่อมโยงกับการเรียนรู้ของเด็ก โดยควรดำเนินการ (ภูษิมา ภิญโญสินวัฒน์, 2563) ดังนี้

1. กระชับหลักสูตร ปรับให้สอดคล้องกับสถานการณ์โควิด-19 และสื่อสารให้ผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนทราบ หลักสูตรการศึกษาพื้นฐานของไทยในปัจจุบัน เน้นเนื้อหา

ครูจำเป็นต้องใช้เวลาเยอะเพื่อสอนได้ครบถ้วน และไม่เอื้อให้นักเรียนมีส่วนร่วม (Active Learning) เท่าที่ควร และหากยังใช้หลักสูตรเดิมในการเรียนการสอนภายใต้สถานการณ์โควิด-19 ครูจะต้องใช้เวลาสอนมากขึ้นเพื่อสอนให้ครบถ้วน การปรับหลักสูตรให้กระชับควบคู่ไปกับจัดลำดับความสำคัญ รวมทั้งผ่อนคลายตัวชี้วัดเรื่องโครงสร้างเวลาเรียนจะสามารถช่วยลดความกดดัน โดยยังคงคุณภาพขั้นต่ำไว้ได้ ตัวอย่างของ มลรัฐ Alberta ประเทศแคนาดา ได้กระชับหลักสูตรโดยเน้นเนื้อหาจำเป็นตามมาตรฐานของแต่ละช่วงวัย เพื่อให้ครูสามารถนำไปวางแผนการสอนและใช้เวลาได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งออกคู่มือหลักสูตรฉบับย่อสำหรับผู้ปกครอง เพื่อสื่อสารให้เข้าใจถึงหลักสูตรที่เปลี่ยนแปลงไป หลักสูตรแกนกลางไทยจัดประเภทตัวชี้วัดแล้ว แต่ต้องเพิ่มความชัดเจนในการสื่อสารแก่ครูและผู้ปกครอง หลักสูตรแกนกลางของไทยกำหนดตัวชี้วัด “ต้องรู้” และ “ควรรู้” ในแต่ละสาระวิชาแล้ว แต่ต้องเพิ่มความชัดเจน โดยระบุเนื้อหาจำเป็นของแต่ละช่วงวัย และเปิดให้ครูมีอิสระในการจัดการเรียนรู้เนื้อหาส่วนอื่น ๆ ตามความเหมาะสม ในขณะที่เดียวกันกระทรวงศึกษาธิการควรให้ศึกษานิเทศก์ทำหน้าที่เป็นโค้ชให้แก่ครู โดยให้คำแนะนำในการเลือกตัวชี้วัดและเนื้อหา นอกเหนือจากส่วนที่จำเป็นเพื่อให้เหมาะกับบริบทและสถานการณ์ของพื้นที่ อีกทั้งกระทรวงศึกษาธิการควรออกคู่มือหลักสูตรฉบับย่อสำหรับผู้ปกครอง เพื่อให้ผู้ปกครองเข้าใจบทบาทใหม่ และสามารถติดตามการเรียนรู้ของเด็กได้ นอกจากนี้ โรงเรียนต้องไม่ละเลยการให้ความรู้แก่นักเรียนแต่ละช่วงวัยในการป้องกันตนเองจากโรคระบาด ซึ่งองค์การอนามัยโลกได้จัดทำคู่มือไว้แล้ว

2. เพิ่มความยืดหยุ่นของโครงสร้างเวลาเรียนและความหลากหลายของรูปแบบการเรียนรู้ ความยืดหยุ่นในการใช้เวลาและการเลือกรูปแบบการเรียนรู้จะทำให้ครูสามารถออกแบบหน่วยการเรียนรู้ที่เหมาะสมและส่งเสริมการเรียนรู้รายบุคคล (personalized learning) ได้ ดังตัวอย่างของมลรัฐ Alberta ประเทศแคนาดา ซึ่งมีแนวทางสนับสนุนให้ครูจัดการเรียนรู้ด้วยแบบผสมผสาน (blended learning) โดยแนะนำการกำหนดจำนวนชั่วโมงการเรียนรู้รูปแบบต่างๆ ได้แก่ ชั่วโมงเรียนรู้ผ่านจอสำหรับเด็กแต่ละช่วงวัย โดยคำนึงถึงพัฒนาการด้านร่างกาย (ปัญหาด้านสายตา) และพัฒนาการด้านสังคม (ปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น) ชั่วโมงการเรียนรู้ด้วยตนเองที่บ้านจากการทำใบงาน ชิ้นงาน ค้นคว้าด้วยตัวเอง และชั่วโมงที่ครูและนักเรียนทำกิจกรรมเรียนรู้ร่วมกันส่วนในกรณีของสหรัฐอเมริกา พบว่า ให้ความสำคัญต่อการตอบสนองของผู้เรียนแต่ละคนแตกต่างกัน โดยจัดทำฐานข้อมูลของสื่อการเรียนรู้ต่างๆ ที่ครูและนักเรียนสามารถเข้าถึงได้อย่างอิสระโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย นอกจากนี้ ยังเปิดช่องให้หน่วยงานอื่นๆ และแหล่งเรียนรู้ในพื้นที่ เช่น พิพิธภัณฑ์ หอสมุดชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็ก ในขณะที่นิวซีแลนด์เตรียมชุดการเรียนรู้พื้นฐานให้นักเรียน ซึ่งประกอบด้วยคู่มือออนไลน์ และชุดการเรียนรู้ (สื่อแห้ง) เพื่อให้นักเรียนทุกคนทั้งที่สามารถเข้าถึงและไม่สามารถเข้าถึงระบบเรียนออนไลน์สามารถใช้เรียนรู้ได้ ในกรณีของ

ไทย แม้หลักสูตรแกนกลางของไทยเปิดให้มีความยืดหยุ่นในการกำหนดชั่วโมงเรียน แต่ก็ยังมีข้อกำหนดเกี่ยวกับโครงสร้างเวลาเรียนที่ค่อนข้างแข็งตัว ดังนั้นหากกระทรวงศึกษาธิการช่วยผ่อนคลายโครงสร้างเวลาเรียนลง และเปิดช่องทางการสื่อสารให้ครูได้สอบถามข้อสงสัย ก็จะช่วยสร้างความมั่นใจให้แก่ครูออกแบบการเรียนรู้อย่างยืดหยุ่น นอกจากนี้ กระทรวงศึกษาธิการยังสามารถเปิดให้เอกชน และภาคประชาสังคม ที่มีความเชี่ยวชาญด้านระบบการเรียนรู้และสื่อการเรียนรู้ เข้ามามีส่วนร่วมพัฒนา แลกเปลี่ยนเครื่องมือและเทคนิคใหม่ๆ ซึ่งจะช่วยเพิ่มทางเลือกที่หลากหลายและเหมาะสมกับเด็กมากขึ้น

3. ออกแบบหน่วยการเรียนรู้ และสอนอย่างมีแผนที่เหมาะสม ในสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป ครูจะต้องเตรียมความพร้อมก่อนการสอนแบบใหม่ วิธีการหนึ่งคือ การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งจะนำไปสู่การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะหลังการระบาดของโควิดสิ้นสุดลง ทั้งนี้ควรเริ่มต้นโดยการจัดกลุ่มตัวชี้วัดให้เป็นหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งจะทำให้แผนการเรียนรู้มีความยืดหยุ่นตามสถานการณ์การระบาด เช่น ครูสามารถออกแบบหน่วยการเรียนรู้หน่วยละ 2 สัปดาห์ เพื่อให้สอดคล้องกับระยะเวลาการประเมินสถานการณ์การระบาด ทั้งนี้ หากครูสามารถออกแบบหน่วยการเรียนรู้แต่ละหน่วยให้ร้อยเรียงกันอย่างเป็นระบบทั้งเทอมหรือทั้งปี ก็จะช่วยให้นักเรียนสามารถพัฒนาตนเองตามศักยภาพได้ดียิ่งขึ้น และได้พัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นทักษะจำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในอนาคตในทางปฏิบัติ การจัดหน่วยการเรียนรู้สามารถจัดตามเนื้อหาหรือตามประเด็นที่น่าสนใจ และยังสามารถบูรณาการข้ามวิชาหรือในวิชาเดียวกัน

4. ยกระดับการประเมินเพื่อการพัฒนา (formative assessment) เพื่อไม่ให้เด็กเสียโอกาสพัฒนาความรู้และทักษะ เมื่อนักเรียนไปโรงเรียนตามปกติไม่ได้ ครูกับนักเรียนก็จะมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันลดลง ทำให้ครูไม่สามารถติดตามพัฒนาการของนักเรียนได้เต็มที่ อาจทำให้ไม่สามารถรู้ปัญหาของนักเรียนได้ทันเวลา โดยเฉพาะความรู้ด้านภาษาและการคำนวณ ซึ่งอาจจะส่งผลเสียต่อการเรียนรู้ระยะยาว การประเมินเพื่อพัฒนาจึงไม่สามารถลดหรือละทิ้งไปได้ทั้งการประเมินเพื่อการเรียนรู้ (assessment for learning) ของเด็ก เพื่อให้ครูทราบถึงกระบวนการเรียนรู้ของเด็ก โดยจะสามารถให้ feedback กับเด็กและปรับแผนการเรียนรู้ได้ตรงตามสถานการณ์และการประเมินซึ่งทำให้เกิดการเรียนรู้ (assessment as learning) ของเด็ก โดยครูเปิดโอกาสให้เด็กย้อนคิดถึงกระบวนการเรียนของตนเอง กระบวนการนี้จะทำให้เด็กมีความรับผิดชอบและเป็นเจ้าของการเรียนรู้ของตนเองมากขึ้น รวมถึงเมื่อเด็กเข้าใจตนเองก็จะเป็นโอกาสที่จะวางแผนการเรียนรู้ของตนเองร่วมกับผู้ปกครองและครูได้ การประเมินเพื่อพัฒนาทั้ง 2 ลักษณะจึงต้องอาศัยการทำงานร่วมกันระหว่างเด็ก ผู้ปกครองและครูมากขึ้น วิธีหนึ่งที่ทำได้คือ การประเมินเพื่อพัฒนาอย่างไม่เป็นทางการรายบุคคล (personalized check-ins) เพื่อติดตามการเรียนรู้ สุขภาพกายและสุขภาพจิตของนักเรียน โดยให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมด้วย ในกรณีของเด็กโต อาจจะเพิ่มการประเมินตนเองและ

การประเมินเพื่อน (self & peer assessment) เข้าไปด้วย ซึ่งจะมีประโยชน์ในการช่วยฝึกทักษะการสะท้อนคิดให้เด็กได้อีกทางหนึ่งด้วยการประเมินเพื่อพัฒนาจะประสบความสำเร็จก็ต่อเมื่อมีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม คือ (1) มีการเสริมศักยภาพครูในการใช้และออกแบบเครื่องมือประเมิน (2) มีการให้ออกชน และภาคประชาสังคม ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการประเมินเข้ามาร่วมพัฒนาเครื่องมือการประเมินใหม่ๆ และ (3) มีการเปิดเวที (platform) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูกับผู้เชี่ยวชาญ

5. การประเมินเพื่อรับผิดชอบ (assessment for accountability) ยังคงควรไว้แต่ควรให้น้ำหนักการประเมินโอกาสทางการเรียนของเด็ก มากกว่าการวัดความรู้ด้วยคะแนนสอบ สถานการณ์โรคระบาดในปัจจุบันทำให้ต้องใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่หลากหลาย ดังนั้น คุณภาพการศึกษาที่เด็กจะได้รับในแต่ละพื้นที่จะไม่เหมือนกัน จึงไม่สามารถใช้คะแนนวัดความรู้หรือทักษะแบบเดียวกันเพื่อให้เกิดความรับผิดชอบได้ มิฉะนั้นก็อาจส่งผลให้เกิดความเหลื่อมล้ำมากขึ้น กระทรวงศึกษาธิการจึงควรปรับเกณฑ์ข้อสอบวัดความรู้ (test-based) มาสู่การให้น้ำหนักกับตัวชี้วัดที่ไม่ใช่ด้านวิชาการ (non-academic measure) มากขึ้น เช่น อัตราการเข้าเรียน (attendance rate) หรืออัตราการออกกลางคัน (drop-out rate) เป็นต้น โดยการเก็บข้อมูลตัวชี้วัดเหล่านี้ที่สามารถใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วย เพื่อลดภาระครู เช่น ใช้ระบบ Google Classroom บันทึกการใช้งาน ซึ่งจะช่วยให้เขตพื้นที่สามารถติดตามและให้การสนับสนุนโรงเรียนได้ตรงกับความต้องการมากขึ้นด้วย

ด้วยการเรียนการสอนแบบใหม่ในสภาวะโลกแบบใหม่ ทุกคนต่างต้องมีการปรับเปลี่ยนเพื่อตามให้ทันโลก การยอมรับกับข้อตกลงใหม่ที่มีร่วมกันในรอบด้าน และต้องเห็นอกเห็นใจกันมากขึ้น มีการทำงานที่เป็นระบบขึ้น เน้นการทำความเข้าใจ และการสร้างทัศนคติเชิงบวกและในฐานนะครูเองนั้นก็ต้องทำหน้าที่สอนให้ผู้เรียนเข้าถึงเข้าใจ และสามารถนำความรู้ไปใช้เป็น รวมถึงนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ หากจะเริ่มต้นการถ่ายทอดที่ดีและผู้เรียนเปิดรับแล้วนั้น ควรเริ่มจากการมีทัศนคติต่อผู้สอนและรายวิชาที่ดี ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับกลยุทธ์การถ่ายทอดและจิตวิทยาการดึงดูดและผลักดันเด็กของครูผู้สอนด้วย และการเน้นย้ำของครูสอนการตั้งเป้าและส่งเสริมให้เด็กลงมือทำด้วยตัวเอง (Learning by doing)” นั่นก็ยังเป็นสิ่งสำคัญที่สุดเสมอ บทบาทและเทคนิคในการสอนของครูสังคมศึกษาหรือเรียกอีกอย่างว่ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม ต้องเน้นการถ่ายทอดและสอนให้ผู้เรียนตระหนักและทราบถึงความจริงที่ว่าสังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตลอดเวลา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ ว่ามนุษย์ดำรงชีวิตอย่างไร ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคล และการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อม การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด นอกจากนี้ ยังช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจถึงการพัฒนา เปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย กาลเวลา ตามเหตุปัจจัยต่างๆ ทำให้เกิดความเข้าใจในตนเอง และผู้อื่น มีความอดทน อดกลั้น ยอมรับในความแตกต่าง และมี

คุณธรรม สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ และสังคมโลกได้

บทสรุป

นักการศึกษาทั่วโลกได้พูดถึงการสะท้อนวิกฤติครั้งนี้ว่าจะเปลี่ยนแปลงเรื่อง การศึกษาใหม่สำหรับเด็กในอนาคต เราควรสอนอะไร และเตรียมนักเรียนให้พร้อม กับสถานการณ์แบบไหน จากสถานการณ์ โรคระบาด “โคโรนาไวรัส (โควิด-19)” ที่เข้ามาเป็น ตัวแปรสำคัญ ทำให้นักเรียนต้องปรับไปเรียนที่บ้าน ระบบการศึกษาทั่วโลกต้องปรับตัวและคิด นวัตกรรม เปลี่ยนการศึกษาจาก “ออฟไลน์” มาเป็น “ออนไลน์” อย่างเต็มรูปแบบ เด็กได้ เรียนรู้พลังแห่งความร่วมมือกันเพื่อแก้ปัญหาความท้าทายครั้งใหญ่ที่สุดของโลก (Aksorn, 2563) การศึกษาไทยในยุคโควิด-19 ต้องปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนใหม่สะท้อนยุค "New Normal" ที่ยังใหม่ทั้งครูผู้สอนรวมไปถึงความเข้าใจในการใช้งานสื่ออุปกรณ์ที่ใช้ในการ เรียนการสอน ในช่วงแรกของการใช้งานก็ไม่ค่อยจะสะดวกทั้งกับผู้ปกครองและกับตัวเด็กเอง นั่นคือ “เรียนออนไลน์” ผ่านทางช่องทีวีดาวเทียม DLTV และเรียนผ่านแอปฯ เว็บไซต์ และ ช่อง youtube ของ DLTV ได้เช่นกัน แต่ปรากฏว่าเด็กๆ ประสบปัญหาการเรียนออนไลน์ มากมายหลายอย่าง เช่น การค้นหาสัญญาณช่องไม่เจอ การโหลดแอปฯ ไม่ได้ หรือแม้แต่ ปัญหาเรื่องอุปกรณ์อย่างแล็ปท็อป มือถือ แท็บเล็ตและการติดตั้งอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง และรวมไปถึงเรียนไม่ทันหรือไม่เข้าใจในบทเรียน เป็นต้น ด้วยการเรียนการสอนแบบใหม่ใน สภาวะโลกแบบใหม่ ทุกคนต่างต้องมีการปรับเปลี่ยนเพื่อตามให้ทันโลก การยอมรับกับ ข้อตกลงใหม่ที่มีร่วมกันในรอบด้าน และต้องเห็นอกเห็นใจกันมากขึ้น มีการทำงานที่เป็น ระบบขึ้น เน้นการทำความเข้าใจและการสร้างทัศนคติเชิงบวก และในฐานะครูเองนั้นก็ ต้องทำหน้าที่สอนให้ผู้เรียนเข้าถึงเข้าใจ และสามารถนำความรู้ไปใช้เป็น รวมถึงนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้ หากจะเริ่มต้นการถ่ายทอดที่ดีและผู้เรียนเปิดรับแล้วนั้น ควรเริ่มจากการมี ทัศนคติต่อผู้สอนและรายวิชาที่ดี ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับกลยุทธ์การถ่ายทอดและจิตวิทยาการดึงดูด และผลักดันเด็กของครูผู้สอนด้วย เด็กจะเก่งหรือไม่เก่งต้องดูที่เด็กคนนั้นอยู่ที่แต่ละคนไม่ เหมือนกัน มีเป้าหมาย มีเรื่องความในใจที่ต่างกันอย่างไร และการเน้นย้ำของครูสอนการตั้ง เป้าและส่งเสริมให้เด็กลงมือทำด้วยตัวเอง (Learning by doing)” นั่นก็ยังเป็นสิ่งที่สำคัญ ที่สุดเสมอ กรณีที่เกิดขึ้นมาจากภาวะวิกฤตการระบาดของโควิด-19 (COVID-19) ส่งผลให้ โรงเรียนต้องเลื่อนการเปิดเทอม เด็กนักเรียนผู้ปกครองและรวมไปถึงครูผู้สอนเองเองก็ต้องมี การปรับตัวให้ทันตามการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ด้วยเหตุนี้ทำให้กรณีการสื่อสารทางเดียวของ ครูผู้เรียนยังไม่สัมฤทธิ์ผลเป็นที่น่าพอใจ จึงได้มีการเปลี่ยนวิธีการเป็นการสอนแบบเรียล ทม (Real time) คือเป็นการสอนสดของครู โดยการใช้การประชุมผ่านโปรแกรม ประชุม

ออนไลน์ของ Google ที่มีชื่อว่า Google Meet และ (Zoom Video Communications) ซึ่งมีการเปิดให้ใช้งานฟรีในช่วงนี้ ทำให้ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายในวงการการศึกษา ปัจจุบัน จึงทำให้หลายหน่วยงานเลือกใช้และทำการจัดอบรมการใช้งานอย่างต่อเนื่อง มีการทดลองผิดลองถูกและฝึกทดลองใช้ไปกับการใช้งานจริง จนปัจจุบันได้เกิดทักษะการใช้งานอย่างกว้างขวางในวงการการศึกษาทั่วประเทศ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงสาธารณสุข.(2563). ข้อมูลถามตอบเกี่ยวกับโควิด19. ออนไลน์, https://ddc.moph.go.th/viralpneumonia/faq_more.php [16 สิงหาคม 2563].
- โชตรัศม์ จันทร์สุคนธ์.(2551). *วิชาสังคมศึกษา, ศาสตร์แห่งการบูรณาการ:* (มิถุนายน 2551 -วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์, ปีที่ 9 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม) ศึกษาศาสตร์ (ขอนแก่น) .2553 .(วารสารการสอบ. พิมพ์ครั้งที่ 12 กรุงเทพฯ .: ครูสภาลาดพร้าว ภูษิมา ภูษิณวินวัฒน์.(2563). *จัดการเรียนการสอนอย่างไรในสถานการณ์โควิด-19 :* จากบทเรียนต่างประเทศสู่การจัดการเรียนรู้ของไทย. ออนไลน์, <https://tdri.or.th//2020/05examples-of-teaching-and-learning-in-covid-19pandemic/>] 17 พฤษภาคม 2563.[
- วิภาพรรณ พินลา.(2561). *การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านความรับผิดชอบต่อสังคม*, Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และศิลปะ 1 ปีที่ 11 ฉบับที่ , เดือนมกราคม-เมษายน 2561
- สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย.(2542). *การส่งเสริมศาสนาและพัฒนาจิตใจและการป้องกันแก้ไข ปัญหาอาชญากรรม*. (เอกสารการประชุมเชิงปฏิบัติการ).
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ.(2551). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- Aksorn (2563). *เมื่อเกิดความเปลี่ยนแปลงของโลกการศึกษาจากวิกฤติ โควิด-19 แล้วอนาคตทางการศึกษาจะเป็นอย่างไรต่อไป*. ออนไลน์ <https://www.aksorn.com/learningviaonline> [16 ตุลาคม 2563].